PAOLO MENGOZZI
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2011. szeptember 6.[1]

1. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel a High Court of Justice (Egyesült Királyság) először terjeszt elő kérdést a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló, 2007. július 11-i 864/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet[2] (a továbbiakban: Róma II. rendelet) értelmezésére vonatkozóan. Ez a kérdés a fenti rendelet időbeli hatályára vonatkozik.

I – Jogi háttér

A – *A Róma II. rendelet*

2. A Róma II. rendelet hatodik, tizenharmadik, tizennegyedik és tizenhatodik preambulumbekezdése így hangzik:

„(6) A belső piac megfelelő működése – annak érdekében, hogy előreláthatóbbá váljon a jogviták kimenetele, valamint hogy javuljon az alkalmazandó joggal kapcsolatos biztonság és az ítéletek szabad mozgása – szükségessé teszi azt, hogy a tagállamokban hatályos kollíziós szabályok ugyanazt a nemzeti jogot határozzák meg, függetlenül attól, hogy melyik országban található az a bíróság, amely előtt keresetet indítanak.

[…]

(13) A közösségi jogviták felei közötti verseny torzulásának kockázata akkor hárítható el, ha egységes szabályokat alkalmaznak, tekintet nélkül a felek által választott jogra.

(14) A jogbiztonság követelménye és az egyedi ügyekben az igazságtétel iránti igény a jog érvényesülésén alapuló térség alapvető elemei. […]

[…]

(16) Az egységes szabályoknak a bírósági határozatok kiszámíthatóságát kell erősíteniük, valamint biztosítaniuk kell a

1 – Eredeti nyelv: francia.
2 – HL L 199., 40. o.

felelősnek tekintett és a kárt elszenvedő személy érdekei közötti ésszerű egyensúlyt. […]”

3. Az alkalmazandó joggal kapcsolatosan a hivatkozott rendelet 4. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „[h]a e rendelet másképp nem rendelkezik, a jogellenes károkozásból eredő szerződésen kívüli kötelmi viszonyra azon ország jogát kell alkalmazni, amelyben a kár bekövetkezik, függetlenül attól, hogy mely országban következett be a kárt okozó esemény, valamint függetlenül attól, hogy ezen esemény közvetett következményei mely országban vagy országokban következnek be”.

4. A 15. cikk a fentiek szerint meghatározott alkalmazandó jog hatályát határozza meg. Ennek szövege a következő:

„A szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra e rendelet szerint alkalmazandó jog különösen a következőkre vonatozik: […]

a) a felelősség alapja és mértéke, beleértve azon személyek meghatározását, akik felelősségre vonhatók az általuk elkövetett cselekményekért;

b) a felelősség alóli mentesülés indokai, valamint a felelősség bármiféle korlátozása vagy megosztása [helyesen: a felelősség alóli mentesülés, a felelősség korlátozásának vagy megosztásának indokai];

c) a károk megléte, természete és mértékének megállapítása, vagy az igényelt jóvátétel;

[…]”

5. A 28. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy a Róma II. rendelet „[…] nem érinti az olyan nemzetközi egyezmények alkalmazását, amelyekben e rendelet elfogadásának időpontjában egy vagy több tagállam részes, és amelyek a szerződésen kívüli kötelmek vonatkozásában kollíziós szabályokat állapítanak meg”.

6. A 29. cikk azt mondja ki különösen, hogy „[a] tagállamok 2008. július 11-ig közlik a Bizottsággal a 28. cikk (1) bekezdésében említett egyezmények jegyzékét. […] A Bizottság a kézhezvételüket követő hat hónapon belül közzéteszi […] az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* a[z] egyezmények jegyzék[é]t”.

7. A rendelet 30. cikke olyan felülvizsgálati kikötést hoz létre, amely előírja, hogy a Bizottság köteles „legkésőbb 2011. augusztus 20-ig” jelentést benyújtani a Róma II. rendelet alkalmazásáról.

8. A Róma II. rendelet 31. és 32. cikkének szövege a következő:

„*31. cikk*

– Időbeni alkalmazás [helyesen: Időbeli alkalmazás]

Ezt a rendeletet a hatálybalépését követően bekövetkező károkozó eseményekre kell alkalmazni.

32. cikk

– Alkalmazási kör [helyesen: Az alkalmazás időpontja]

Ezt a rendeletet 2009. január 11-től kell alkalmazni, kivéve a 29. cikket, amelyet 2008. július 11-től kell alkalmazni."

B – *A nemzeti szabályozás*

9. A kártérítésre vonatkozó angol kollíziós szabályokat a Róma II. rendelet hatálybalépése előtt a Private International Law (Miscellaneous Provisions) Act 1995 (a nemzetközi magánjogról [vegyes rendelkezések] szóló 1995. évi törvény) III. része tartalmazta. Az angol bíróságok úgy értelmezték ezt az 1995. évi törvényt, hogy az a jogvita érdemére alkalmazandó jogot határozza meg. Az angol jog szerint az eljárási jellegű kérdéseket – mint *lex fori* – az angol jog szabályozza.

10. A kár mértékének meghatározása vonatkozásában az angol ítélkezési gyakorlat – különösen a House of Lords által a Harding kontra Wealands ügyben hozott határozat [3] – megállapítja:

a) a jogvita érdemére alkalmazandó jog meghatározza, hogy milyen jogcímeken lehet kártérítést követelni, tehát hogy melyek azok a kárkategóriák, amelyek elvileg kártérítés alapjául szolgálhatnak;

b) a kár mértékének megállapítása az egyes jogcímek vonatkozásában eljárási kérdés, amelyet *lex foriként* az angol jog szabályoz.

II – Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

11. 2007. augusztus 29-én Deo Antoine Homawoot (a továbbiakban: felperes) elütötte egy gépjármű, miközben Franciaországban átkelt egy úton. A felperes a balesetben sérülést szenvedett. A Franciaországban forgalomba került gépjárművet a baleset idején vezető

3 – (2007) 1 AC 1, (2007) UKHL 32.

személy a GMF Assurances SA-nál (a továbbiakban: GMF) rendelkezett biztosítással.

12. 2009. január 8-án az Angliában állandó lakóhellyel rendelkező felperes személyi sérülések és közvetett károk miatt a High Court előtt többek között a GMF ellen a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet[4] 9. cikke (1) bekezdése b) pontjának, valamint 11. cikke (2) bekezdésének rendelkezései alapján kártérítési pert indított. A GMF nem vitatja a felperessel szemben fennálló kártérítési felelősségét. Ugyanakkor a felek nem értenek egyet a kár mértékének megállapítására alkalmazandó kollíziós szabályokat illetően.

13. A baleset 2007. augusztus 29-én történt, és a felperes 2009. január 8-án indított eljárást a High Court előtt. A felperes szerint, mivel ez a két időpont a Róma II. rendelet 32. cikk által hivatkozott 2009. január 11-e előtti, e rendelet nem alkalmazható az alapeljárásban, és a felperes kára mértékének megállapítására mint *lex fori* az angol jog irányadó. A GMF szerint a Róma II. rendelet az EK 254. cikk (1) bekezdése[5] értelmében a kihirdetését követő huszadik napon lépett hatályba.[6] Márpedig az alapeljárásban a károkozó esemény ezen időpontot követően következett be. Következésképpen a Róma II. rendelet 4. és 15. cikkének alkalmazásában a felperes kára mértékének megállapítására a francia jog volt irányadó.

14. A Róma II. rendelet hatálybalépésének értelmezési különbségére tekintettel a High Court of Justice úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és a következő kérdéseket terjeszti előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni Róma II. rendeletnek az EUMSZ 297. cikkel[7] összefüggésben értelmezett 31. és 32. cikkét, hogy e rendelkezések megkövetelik a nemzeti bíróságtól a Róma II. rendelet, különösen annak 15. cikke c) pontjának

4 – HL L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.; e rendelkezések a következők: „Valamely tagállamban székhellyel rendelkező biztosító perelhető […] más tagállamban a biztosítási kötvény jogosultja, a biztosított vagy a kedvezményezett által indított perek esetén, a felperes lakóhelyének bírósága előtt” (9. cikk, (1) bekezdés, b) pont); „A 8., 9. és 10. cikket kell alkalmazni a károsult által a biztosító ellen közvetlenül indított keresetre, amennyiben az ilyen közvetlen keresetindítás megengedett” (11. cikk, (2) bekezdés).

5 – Az EK 254. cikk (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy: „[a] 251. cikkben megállapított eljárásnak megfelelően elfogadott rendeleteket, irányelveket és határozatokat […] az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* ki kell hirdetni. Ezek a bennük megjelölt napon, illetve ennek hiányában a kihirdetésüket követő huszadik napon lépnek hatályba”.

6 – A Róma II. rendelet 2007. július 11-én került kihirdetésre, és az ezt követő huszadik nap 2007. augusztus 20. volt.

7 – Mivel a Róma II. rendelet 2009. december 1-jét megelőzően – vagyis a Lisszaboni Szerződés hatálybalépését megelőzően – került kihirdetésre, az előzetes döntéshozatali kérdést előterjesztő bíróság által a megjelölt időpontokkal kapcsolatosan kért értelmezés ténylegesen az EK 254. cikkre – amelyet az EUMSZ 297. cikk (1) bekezdésének harmadik albekezdése nem módosított – vonatkozik.

alkalmazását olyan esetben, amelyben a károkozó esemény 2007. augusztus 29-én következett be?

2) Befolyásolja-e az első kérdésre adandó választ az alábbi tények valamelyike:

a) a kártérítés iránti pert 2009. január 8-án indították;

b) a nemzeti bíróság nem határozta meg az alkalmazandó jogot 2009. január 11-e előtt?"

III – A Bíróság előtti eljárás

15. A felperes, a GMF, a görög kormány és az Egyesült Királyság Kormánya, továbbá az Európai Bizottság terjesztett írásbeli észrevételeket a Bíróság elé.

16. A felperes, a GMF és a Bizottság meghallgatására a 2011. július 14-i tárgyaláson került sor.

IV – Jogi elemzés

17. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem a Róma II. rendelet 31. és 32. cikkében meghatározott alkalmazásának értelmezésére vonatkozik. A 31. cikk pusztán azt mondja ki, hogy a Róma II. rendelet „a hatálybalépését követően bekövetkező, károkozó eseményekre" kell alkalmazni. A 32. cikk hozzáteszi, hogy „e rendeletet 2009. január 11-től kell alkalmazni, kivéve a 29. cikket, amelyet 2008. július 11-től kell alkalmazni".

18. Két álláspont ütközik az alapeljárásban. A GMF és a görög kormány által képviselt első álláspont szerint a 31. cikk nem rögzíti a hatálybalépés időpontját, ezért azt az EK 254. cikk (1) bekezdésének megfelelően, vagyis a Róma II. rendelet a kihirdetését követő huszadik napban kell megállapítani; a hivatkozott rendelet tehát a 2007. augusztus 20-át követően bekövetkező károkozó eseményekre alkalmazandó. A felperes, az Egyesült Királyság Kormánya és a Bizottság által képviselt álláspont szerint a 31. cikkben említett hatálybalépés valójában a következő cikkben meghatározott hatálybalépés időpontjára, vagyis 2009. január 11-ére utal – mivel csupán a 29. cikket kell 2008. július 11-étől alkalmazni –; ezért a Róma II. rendelet a 2009. január 11-ét követően bekövetkező károkozó eseményekre alkalmazandó.

19. Néhány előzetes észrevétel segítségével szeretnék rávilágítani az uniós rendeletekben a „hatálybalépés" és az „alkalmazás

időpontja" fogalma közötti különbségtétel általános körülményeire (A). Továbbá arra a kérdésre kívánok választ találni, hogy a jogalkotó által e rendeletben a hatálybalépésre, illetve az alkalmazás időpontjára való hivatkozás e körülményekből fakadóan különbségtételhez vezet-e. Az e kérdésre adandó válasz érdekében a Róma II. rendelet előkészítő munkálatainak vizsgálatát követően (B) a rendelet 31. és 32. cikkének szövegét (C), e rendelet általános szerkezetét (D), valamint célját (F) fogom megvizsgálni.

A – *A „hatálybalépés" és az „alkalmazás időpontja" fogalma közötti különbségtétellel kapcsolatos előzetes észrevételek*

20. Bizonyos uniós rendeletek alkalmazásának időpontja eltér a hatálybalépésüktől. Ez a helyzet áll fenn például azon rendeletek esetén, amelyek létrehozták az első közös piaci szervezeteket. E rendeletek tekintetében a „hatálybalépés" és az „alkalmazás időpontja" fogalma közötti különbségtétel célja az, hogy a hivatkozott rendeletek által létrehozott új szerveket – például az irányítóbizottságokat – haladéktalanul létre lehessen hozni, és a Bizottság ezen új szervek véleményét igénylő végrehajtási szabályokat ki tudja dolgozni. [8]

21. A polgári és kereskedelmi ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés területén – amelybe a Róma II. rendelet is illeszkedik – az uniós jogalkotó számos rendelet alkalmazásának hatálybalépését is megkülönbözteti. Az első ilyen rendelet a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködéséről szóló rendelet [9] volt, amelyik 2001. július 1-jén lépett hatályba, ám csak 2004. január 1-jétől volt alkalmazandó azon cikkek kivételével, amelyek alkalmazása a hatálybalépés időpontjától került előírásra. [10] E cikkek alapján a tagállamoknak a rendeletben meghatározott bizonyos információkat kellett a Bizottsággal közölniük. A Bizottságnak egy bizottság segítségével a hivatkozott információkat tartalmazó jegyzéket kellett készítenie, illetve naprakésszé tennie. [11] A hatálybalépés és az alkalmazás időpontja közötti időtartamra azért volt szükség, hogy a tagállamok, majd a Bizottság a rendelet alkalmazását megelőzően bizonyos feladatokat elláthassanak.

22. A jogalkotó ezen a területen egymást követő rendeletekben a két időpont között kisebb-nagyobb időközöket előírva különbözteti meg a hatálybalépés időpontját és annak alkalmazási időpontját, így adva lehetőséget a tagállamoknak arra, hogy nemzeti jogukban

8 – Lásd például a közösségi növényfajta-oltalmi jogokról szóló, 1994. július 27-i 2100/94/EK tanácsi rendeletet (HL L 227., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 60. kötet, 196. o.) és a tagállamok közötti áruforgalomra vonatkozó statisztikákról szóló, 1991. november 7-i 3330/91/EGK tanácsi rendeletet (HL L 316., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 19. kötet, 3. o.).

9 – A polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködéséről szóló, 2001. május 28-i 1206/2001/EK tanácsi rendelet (HL L 174., 1. o., magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 121. o.).

10 – Lásd a rendelet 24. cikkét.

11 – Lásd a rendelet 19. cikkét.

esetleges módosításokat hajtsanak végre azelőtt, hogy az érintett jogi aktusban meghatározott és előírt információkat a Bizottsággal közölnék. Ezeket az információkat ezt követően a Bizottság általában a Hivatalos Lapban való közzététel útján hozza nyilvánosságra [12]. A Róma II. rendelet esetében a hivatkozott rendelet hatálybalépését 2007. augusztus 20-ában megállapító 31. cikkének értelmezése – miközben e rendelet alkalmazási időpontja 2009. január 11-e, a 29. cikk kivételével, amelyet 2008. július 11-től kell alkalmazni – egyéb, szokatlan hatásokkal jár.

23. A Róma II. rendeletnek a 2007. augusztus 20-át követően bekövetkező károkozó eseményekre 2009. január 11-től való alkalmazása olyan, majdnem tizenhét hónapos időközt hagy, amely során a károkozó események az e rendelet által létrehozott jogi szabályozás hatálya alá tartoznak, anélkül hogy az alkalmazható lenne azokra. Ennek az alkalmazásnak, amely szerint a Róma II. rendelet valamilyen módon alkalmazandó, anélkül hogy alkalmazható lenne, nincs megfelelője a polgári ügyekben folytatott igazságszolgáltatási együttműködés terén. [13] A kötelmi jogi kollíziós szabályokat lefektető Róma II. rendelet – amely mindazonáltal különbséget tesz hatálybalépésének és az alkalmazásának időpontja között – jogszabálypárja [t.i. a Róma I. rendelet] úgy rendelkezik, hogy az alkalmazási időpontját követően megkötött szerződésekre kell alkalmazni. [14]

24. A 31. cikkben meghatározott „hatálybalépés” és a 32. cikkben előírt „alkalmazási időpont” közötti különbségtétel szokatlan hatásaira tekintettel – amely a Róma II. rendeletnek a 2007. augusztus 20-át követően bekövetkezett károkozó eseményekre 2009. január 11-től való alkalmazásához

12 – Lásd a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet (HL L 338., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 243. o.) 72. cikkét; a nem vitatott követelésekre vonatkozó európai végrehajtható okirat létrehozásáról szóló, 2004. április 21-i 805/2004 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 143., 15. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 7. kötet, 38. o.) 33. cikkét; az európai fizetési meghagyásos eljárás létrehozásáról szóló, 2006. december 12-i 1896/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 399., 1. o.) 33. cikkét; a kis értékű követelések európai eljárásának bevezetéséről szóló, 2006. július 11-i 861/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 199., 1. o.) 29. cikkét; a tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről (iratkézbesítés), és az 1348/2000/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. november 31-i 1393/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 324., 79. o.) 26. cikkét; a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról (Róma I.) szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 177., 6. o., a továbbiakban: Róma I. rendelet) 29. cikkét; a tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről szóló, 2008. december 18-i 4/2009/EK tanácsi rendelet (HL L 7., 1. o.) 76. cikkét; a házasság felbontására és a különválásra alkalmazandó jog területén létrehozandó megerősített együttműködés végrehajtásáról szóló, 2010. december 20-i 1259/2010/EU tanácsi rendelet (HL L 343., 10. o., a továbbiakban: Róma III. rendelet) 21. cikkét.

13 – A fent hivatkozott 805/2004/EK rendelet úgy rendelkezik, hogy azt „a rendelet hatálybalépését követően meghozott határozatokra, jóváhagyott vagy megkötött bírósági egyezségekre, illetve kiállított vagy bejegyzett közokiratokra” kell alkalmazni (26.cikk); mindemellett – amint arra a Bizottság írásbeli észrevételeiben is utal – a jogalkotó e rendelkezés révén pusztán azon határozatok, jóváhagyott vagy megkötött bírósági egyezségek, illetve kiállított vagy bejegyzett közokiratok meghatározására szorítkozik, amelyek európai végrehajtható okiratként hitelesíthetők, és nem befolyásolja a hivatkozik az eljárási szabályokat tartalmazó rendelet időbeli hatályát.

14 – Róma I. rendelet, 28. cikk.

vezetne – érdemes elemezni az előkészítő munkálatokat, azt vizsgálva, hogy alkalmasak-e arra, hogy megvilágítsák, hogy a jogalkotó ezt a hatást kívánta-e elérni.

B – *A Róma II. rendelet előkészítő munkálatairól*

25. A Bizottság 2003. július 22-én terjesztette elő a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló rendeletjavaslatát [15]. Egyetlen, időbeli alkalmazásra vonatkozó cikket tartalmazott, amelynek „Hatálybalépés és alkalmazási időpont" volt a címe, és amely így hangzott: „Ez a rendelet 2005. január 1-jén lép hatályba. A rendelet a hatálybalépését követően bekövetkezett eseményekből eredő szerződésen kívüli kötelmekre alkalmazandó" [16].

26. Az ezt követően a Tanácson belül folytatott tárgyalások során a svéd delegáció felhívta a figyelmet arra, hogy nemzeti jogát módosítani kell e rendelet alkalmazása érdekében, amely módosításhoz legalább két évre van szükség. Ezért azt javasolta, hogy a „2005. január 1-jén lép hatályba" megfogalmazást helyettesítsék az „elfogadását követő legfeljebb két évvel lép hatályba" [17] kitétellel. Ezt a javaslatot a német delegáció is támogatta. [18] A holland delegáció is azt javasolta, hogy hagyjanak megfelelő időt annak érdekében, hogy a tagállamok e rendelet hatálybalépését megelőzően meghozhassák az ehhez szükséges nemzeti rendelkezéseket. [19] E delegációk fellépése tehát azt mutatja, hogy a Róma II. rendelet hatálybalépését ki akarták tolni az időben.

27. Ezzel egy időben 2005. december 22-én [20] olyan javaslat született, hogy két elkülönülő cikk kerüljön megszerkesztésre; az egyik „Időbeni alkalmazás [helyesen: Időbeli alkalmazás]", a második pedig „Hatálybalépés" címmel, így választva szét némi módosításokkal két cikkre a meglévő megfogalmazást. E két cikket a következőképpen fogalmazták meg:

„*27. cikk*

– Időbeni alkalmazás [helyesen: Időbeli alkalmazás] Ezt a rendeletet a hatálybalépését követően bekövetkező, károkozó eseményekre kell alkalmazni.

27a. cikk

– Hatálybalépés. Ez a rendelet […]-án/én lép hatályba."

15 – A 2003. július 22-i COM(2003) 427 végleges dokumentum.

16 – 27.

17 – A 2004. május 18-i 9009/04 ADD8. sz. dokumentum, JUSTCIV 71 CODEC 645., 34. o..

18 – A 2004. május 24-i 9009/04 ADD. sz. dokumentum (06.07.) (OR.de), JUSTCIV 71 CODEC 645., 19. o..

19 – A 2004. május 28-i 9009/04 ADD. sz. dokumentum JUSTCIV 71 CODEC 645., 6. o..

20 – A 2005. december 22-i 16027/05. sz. dokumentum, JUSTCIV 245 CODEC 1218., 22.o.

28. Ezt a javaslatot a 2006. február 21-én előterjesztett módosított bizottsági javaslat [21] nem tartalmazta. A „2005. január 1-je[i]" dátumot a Bizottság törölte, de a megfogalmazás többi része változatlan maradt. Következésképpen az időbeli alkalmazásra vonatkozó cikk így hangzott: „Ez a rendelet […]-án/én lép hatályba. A rendelet a hatálybalépését követően bekövetkezett eseményekből eredő szerződésen kívüli kötelmekre alkalmazandó [22]".

29. A Róma II. rendelet időbeli alkalmazásának két cikkre bontására vonatkozó javaslatot a cikkeket kissé eltérően megfogalmazva 2006. március 16-án újra előterjesztették. [23] Az első cikk úgy szólt, hogy „[e]zt a rendeletet a hatálybalépését követően […] bekövetkező károkozó eseményekre kell alkalmazni" [24]. A második cikk tekintetében a következő megfogalmazást javasolták: a Róma II. rendelet „[9 hónappal annak elfogadását követően] lép hatályba", és „[az elfogadását követő 15 hónaptól számítva] kell alkalmazni, kivéve [a jelenlegi 29. cikket], amelyet az elfogadását követő 9 hónaptól számítva kell alkalmazni" [25]. A Róma II. rendeletnek tehát 9 hónappal a hivatkozott rendelet elfogadását követően – vagyis a jelenlegi 29. cikk tekintetében meghatározott alkalmazási időpontban – kellett hatályba lépnie.

30. Valószínűtlen, hogy a jogalkotó teljesen tisztában lett volna azzal a ténnyel, hogy a megfogalmazás fenti módosítása révén e két cikk olvasata valójában ahhoz vezetett, hogy a Róma II. rendelet a 29. cikk alkalmazási időpontját követően bekövetkezett károkozó eseményekre vált alkalmazandóvá, amely egybeesett a hivatkozott rendelet hatálybalépésének időpontjával. Ezt az bizonyítja, hogy a Róma II. rendelet hatályának azon értelmezését, miszerint a végleges szövegre tekintettel a hivatkozott rendeletet a 2008. július 11-ét követően bekövetkezett károkozó eseményekre kell alkalmazni, az alapeljárásban részt vevő felek egyike sem osztja. Azzal, hogy a jogalkotó e két cikk közül az elsőben a „hatálybalépés" kifejezést használta, tulajdonképpen csak az előző változatok megfogalmazását vette át, anélkül hogy ráébredt volna, hogy ebből milyen érdemi változás következett.

31. Egy 2006. május 3-i munkafeljegyzés megjegyzi, hogy egy 2006. március 27-i és 28-i ülést követően több delegáció úgy vélte, hogy a hatálybalépés időpontja és az alkalmazás időpontja zavart okoz. [26] Kétségkívül egy 2006. április 10-i későbbi változat [27] az egyszerűsítés érdekében a második cikk első mondatát kiiktatta. A még mindig a „hatálybalépés" címre hallgató második cikk pusztán azt mondta ki, hogy „[a] rendeletet [annak

21 – COM(2006) 83. sz. végleges dokumentum. o.

22 – 27.

23 – A 2006. március 16-i 7432/06. sz. dokumentum JUSTCIV 62 CODEC 247, 20. o.

24 – 27.

25 – 27a.

26 – A 2006. május 3-i 7709/06. sz. dokumentum, JUSTCIV 79 CODEC 277., 6. o.

27 – A 2006. április 10-i 7929/06. sz. dokumentum, JUSTCIV 85 CODEC 296., 21. o.

elfogadásától számított 18 hónaptól] kell alkalmazni, kivéve [a jelenlegi 29. cikket], amelyet [az elfogadását követő 12 hónaptól számítva] kell alkalmazni”[28]. Egy még későbbi, 2006. április 21-i verzióval[29] nyerte el e cikk végső formáját.

32. Ezek az egymást követő módosítások következésképpen inkább a Róma II. rendelet alaki változtatásainak, mintsem érdemi változtatásainak tekinthetőnek tűntek. Ezért úgy tűnik, hogy a jogalkotó szándéka továbbra is az maradt a hivatkozott rendelet elfogadásával kapcsolatos folyamat során, hogy a 31. cikkben meghatározott hatálybalépés fogalma a Róma II. rendelet 32. cikkében előírt alkalmazási időponthoz kötődjön, anélkül hogy foglalkozott volna az ezáltal létrejött két alkalmazási időpont létezéséből eredő nehézségekkel.

33. Ezt a szándékot erősíti meg a tárgyalások során az e témával kapcsolatos megbeszélések szinte teljes hiánya egészen a Róma II. rendelet 2007. július 11-i elfogadásáig. A nyilvánosságra hozott dokumentumokból kitűnik, hogy csak a 2006. március 27-i és 28-i ülés szólt az alkalmazási időpont és a hatálybalépés közötti különbségtételből eredő zavarról.[30] Az elnökség ezen alkalommal kijelentette, hogy a különbségtétel azon kötelezettségeknek tudható be, amelyeknek a tagállamoknak meg kell felelniük Róma II. rendelet alkalmazása előtt, a jelenlegi 29. cikkben előírt egyezmények jegyzékére utalva. Az elnökség ily módon csupán az egyik korábbi alkalmazási időpontot igazolta a Róma II. rendelet egyik cikke tekintetében. Egyáltalán nem foglalkozott azzal, hogy a Róma II. rendelethez egy még korábbi hatálybalépési időpontot rendeljen, vagy a rendelet 2009. január 11-i alkalmazási időpontját megelőzően bekövetkezett károkozó eseményekre való alkalmazását írja elő.

34. Következésképpen a Róma II. rendelet 31. és 32. cikkének elfogadásához vezető előkészítő munkálatokból az következik, hogy a jogalkotó nem mutatott egyértelmű szándékot a rendelet 2009. január 11-i alkalmazási időpontját megelőzően bekövetkezett károkozó eseményekre való alkalmazása tekintetében. Ennélfogva a kérdéses cikkek ilyen módon való értelmezése érdekében alaposan meg kell vizsgálni, hogy a hivatkozott előkészítő munkálatokból származó szöveg szó szerinti értelmezése, valamint a Róma II. rendelet általános szerkezetének és céljának vizsgálata alátámasztja-e ezt a megközelítést.

C – A 31. és 32. cikk szövegéről

35. A Róma II. rendelet 32. cikke kimondja, hogy „ [e]zt a rendeletet 2009. január 11-től kell alkalmazni, kivéve a 29. cikket, amelyet

28 – 27a.

29 – A 2006. április 21-i 8417/06. sz. dokumentum, JUSTCIV 104 CODEC 350., 21. o.

30 – A 2006. május 3-i 7709/06 sz. dokumentum.

2008. július 11-től kell alkalmazni". A 32. cikk hozzáteszi, hogy „[e]zt a rendeletet a hatálybalépését követően bekövetkező, károkozó eseményekre kell alkalmazni".

36. A GMF szerint a hatálybalépés és az alkalmazás fogalma, valamint a két fogalom közötti különbség jól ismert az uniós jogalkotó előtt. Az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és a Bizottságnak a közösségi intézményeken belül a jogszabályok szövegeinek szerkesztésében részt vevő személyek számára elfogadott közös gyakorlati útmutatója [31] magyarázza el e fogalmakat. Elöljáróban hadd pontosítsam ezen állítást. Igaz ugyan, hogy az útmutató 20.10 és azt követő cikkei rendelkeznek a „rendeletek eltérő idejű alkalmazásának" lehetőségéről, kifejezetten kimondva, „[e]gyes esetekben megkülönböztetjük a rendelet hatálybalépését és a rendelet által létrehozott szabályozás alkalmazásának kezdő időpontját, amely a hatálybalépéstől számítottan valamely későbbi időpontra tolódik". Mindemellett a két fogalom közötti különbség nincs megmagyarázva. A 20.10 cikk csupán azon rendeletekre utal, amelyek közös piaci szervezeteket hoznak létre, e példán keresztül fejtve ki az ilyen rendeletek hatálybalépése és a rendelet által létrehozott szabályozás alkalmazásának kezdő időpontja közötti különbségtétel célját. E a fajta, a meghatározott ágazatokra vonatkozó rendeletek sajátos keretében követett cél nem egyezik meg a Róma II. rendeletben követett azon céllal, amely miatt a 31. cikkben a hatálybalépést 2007. augusztus 20-ában határozza meg, miközben a rendeletet 2009. január 11-től kell alkalmazni. Következésképp az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság közös gyakorlati útmutatójából pusztán a hatálybalépés és valamely sajátos cél érdekében létrehozott jogi aktus alkalmazása közötti különbségtétel szemléltetése tűnik ki. Ez az egyedi szemléltetés nem teszi lehetővé annak általános kijelentését, hogy a hatálybalépés és az alkalmazás fogalma közötti különbség jól ismert az uniós jogalkotó előtt.

37. Egyébiránt – és ez fontosabb – miközben a 31. cikk kifejezetten „hatálybalépést" említ, a 32. cikk pedig az „alkalmazás időpontját", a két rendelkezést együttesen kell olvasni, ugyanis az első cikk címe „Időbeli alkalmazás", a másodiké pedig az „Alkalmazás időpontja". Ez az értelmezés azt bizonyítja, hogy a Róma II. rendelet pontatlanul használja a hatálybalépés és az alkalmazás fogalmát, és összetéveszti azokat. Ennek következményeképpen a GMF és a görög kormány által előadott azon érv nem elfogadható, miszerint a 31. cikket ki kell egészíteni az EK 254. cikk (1) bekezdésének utolsó mondatában található rendelkezéssel, miszerint „[a rendeletek] a bennük megjelölt napon, illetve a kihirdetésüket követő huszadik napon lépnek hatályba".

31 – Az Európai Közösségek Kiadóhivatala, Luxembourg, 2003.

38. A két fogalom közötti egyértelmű különbségtétel hiányát és a Róma II. rendeletben e két fogalom összetévesztését az a tény is megerősíti, hogy a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés terén elfogadott jogi aktusok túlnyomó részében a „Hatálybalépés" című cikkekben megtalálható az „alkalmazni kell" vagy „alkalmazandó" kifejezés. [32]

39. Továbbá a két fogalom közötti egyértelmű különbségtétel hiányát később a Róma II. rendelet fordításában felmerülő eltérések is megerősítik. A spanyol, holland és román változatban a 32. cikk címe „Hatálybalépés" [33], és nem az „Alkalmazás időpontja". E három változatban egyértelmű, hogy a hivatkozott rendelet 2009. január 11-én lép hatályba, kivéve a 29. cikket, amely 2008. július 11-én lép hatályba. A Bíróság egyértelműen megállapította, hogy két nyelvi változat figyelmen kívül hagyása ellentmondana a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatának, mely szerint a közösségi jogszabályok egységes értelmezésének szükségessége nem engedi meg kétség esetén valamely rendelkezés szövegének külön kezelését, hanem ellenkezőleg, annak a többi hivatalos nyelvi változat fényében való értelmezését követeli meg„ (lásd különösen a 9/79. sz. Koschniske-ügyben 1979. július 12-én hozott ítélet [EBHT 1979., 2717. o.] 6. pontját). […] [V]alamennyi hiteles nyelvi változatot egyenértékűnek kell tekinteni" [34]. Ami érvényes két különböző nyelvi változatra, az még inkább érvényes háromra.

D – *A Róma II. rendelet általános szerkezetéről*

40. A Róma II. rendelet általános szerkezetének vizsgálatára térve abból kell kiindulni, hogy e rendelet 31. és 32. cikkét megelőző rendelkezések nem tartalmaznak előírásokat a hivatkozott rendeletnek a 2009. január 11-ét megelőzően bekövetkezett károkozó események alkalmazására nézve. E rendelkezés elemzése csupán annak megértésében segít, hogy a jogalkotó e rendelet alkalmazásának időpontját a 29. cikk kivételével – amely 2008. július 11-étől volt alkalmazandó – miért

32 – A fent hivatkozott 1206/2001/EK rendelet 24. cikke; a fent hivatkozott 2201/2003/EK rendelet 72. cikke; a fent hivatkozott 805/2004/EK rendelet 33.cikke; a fent hivatkozott 1896/2006/EK rendelet 33. cikke; a fent hivatkozott 861/2007/EK rendelet 29. cikke; a fent hivatkozott 1393/2007/EK rendelet 26. cikke; a fent hivatkozott 4/2009/EK rendelet 76. cikke; e jogi aktusokban ez az összetévesztés elkerülésre került, mivel a jogalkotó a nap megjelölésével vagy a Hivatalos Lap közzétételére való kifejezett hivatkozással pontosan meghatározza a hatálybalépés időpontját és az alkalmazás időpontját.

33 – A 32. cikk címe így hangzik a spanyol változatban: „Entrada en vigor"; a holland változatban: „Inwerkingtreding"; a román változatban: „Data intrării în vigoare".

34 – A C-296/95. sz., EMU Tabac és társai ügyben 1998. április 2-án hozott ítélet (EBHT 1998., I-1605. o.) 36. pontja.

akarta 2009. január 11-ig kitolni, miközben a rendelet 2007. július 11-én került elfogadásra.

41. Amint azt maga a GMF is helyesen fejtette ki a tárgyalás során előterjesztett írásbeli észrevételeiben, annak oka, hogy a jogalkotó két alkalmazási időpontot írt elő, a Róma II. rendelet 28. és 29. cikkében keresendő. E rendelet alkalmazását megelőzően ugyanis szükséges azon nemzetközi egyezmények ismerete, amelyekben egy vagy több tagállam részes, és amelyek a szerződésen kívüli kötelmek vonatkozásában kollíziós szabályokat állapítanak meg. Ez a következtetés a 28. cikkből ered, amely szerint a hivatkozott rendelet nem érinti e nemzetközi egyezmények alkalmazását.

42. A 29. cikk úgy rendelkezik, hogy a tagállamok legkésőbb 2008. július 11-ig közlik a Bizottsággal az említett egyezmények jegyzékét. A Bizottság e listát a kézhezvételét követő hat hónapon belül az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* közzéteszi. Mivel ezeket az egyezményeket a Bizottság legkésőbb 2009. január 11-ig jegyzékbe veszi és közzéteszi, ezért a Róma II. rendelet ezen időponttól alkalmazandó.

43. A GMF véleménye szerint a Róma II. rendelet szükségszerűen hatályban volt már a 29. cikk alkalmazásának kezdő időpontjában, amely 2008. július 11. volt. Ebből arra a következtetésre jut, hogy a Róma II. rendelet alkalmazandó a 2009. január 11-ét megelőzően bekövetkezett károkozó eseményekre. Ez az állítása azért nem fogadható el, mert a 32. cikkből egyértelműen kitűnik, hogy a 29. cikk alkalmazása eltér a Róma II. rendelet többi rendeletének alkalmazásától. Márpedig, amennyiben a Róma II. rendelet 2008. július 11-i hatálybalépése az ezt követően bekövetkezett károkozó események alkalmazására is kiterjedt, e károkozó események 2008. július 11-től esnének a Róma II. rendelet rendelkezéseinek hatálya alá, még ha e rendelkezés alkalmazásának időpontja el is térne. Ez a helyzet ahhoz vezetne, hogy e rendelkezések a jogalkotó által ennek érdekében előírt időpontnál, vagyis 2009. január 11-nél előbb lennének alkalmazhatók.

44. Egyébiránt amint azt a Bizottság a Brüsszeli IIa. rendelet példájára hivatkozva megjegyzi, amikor az uniós jogalkotó a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés terén egyes rendeletek bizonyos cikkeinek alkalmazását úgy határozza meg, hogy az egybeessen e rendeletek hatálybalépésével, [35] e cikkek hatásai egy korábbi alkalmazási időpont rögzítéséből erednek, és nem magának a rendeletek hatálybalépéséből. Következésképpen a hatálybalépés és az alkalmazás fogalma közötti különbség elhomályosul.

35 – Lásd a fent hivatkozott 1206/2001/EK, 2201/2003/EK és 805/2004/EK rendeletet.

45. A 31. és 32. cikket megelőző cikkek elemzése jól mutatja az uniós jogalkotó azon szándékát, hogy a Róma II. rendelet alkalmazásának időpontját kitolja azon nemzetközi egyezmények közzétételének biztosítása érdekében, amelyekben egy vagy több tagállam részes, és amelyek a szerződésen kívüli kötelmek vonatkozásában kollíziós szabályokat állapítanak meg. Ezzel szemben semmiféle utalás nincs a rendelet 2009. január 11-ét megelőzően bekövetkezett károkozó eseményekre való esetleges alkalmazására, illetve a 31. cikkben említett hatálybalépés időpontja és a 32. cikkben említett alkalmazás időpontja közötti különbségtételre.

46. Az előző pontban tett megállapításomat nem kérdőjelezi meg a Róma II. rendelet 30. cikkében előírt felülvizsgálati záradék léte, amely az e rendelet alkalmazásáról szóló jelentés 2001. augusztus 20-ig történő benyújtását írja elő. Ezen időpontról való rendelkezés nem azt akarja jelenteni, hogy a Róma II. rendelet négy évvel korábban, vagyis 2007. augusztus 20-án lépett volna hatályba. Ugyanis e cikk nem tesz említést a hatálybalépés időpontjáról. Egyébiránt a szóban forgó, az egyeztetőbizottság által jóváhagyott 2007. június 22-i utolsó rendelettervezet semmiféle dátumot sem említ, a kitöltendő részt üresen hagyták. [36] Ugyanez igaz az Európai Parlament és a Tanács által készített 2007. július 11-i – vagyis az elfogadás napján kelt – utolsó dokumentumra [37]. A „2011. augusztus 20." mint pontos dátum tehát később került a szövegbe, és egyetlen olyan tényező sem erősíti meg, hogy ezen időpont összefüggésben állna a 31. cikkben említett hatálybalépéssel.

E – *A Róma II. rendelet céljáról*

47. A Róma II. rendelet hatodik, tizenharmadik, tizennegyedik és tizenhatodik preambulumbekezdésére figyelemmel e rendelet célja különösen a jogviták kimenetele előreláthatóbbá válásának biztosítása, valamint az alkalmazandó joggal kapcsolatos biztonság javítása, illetve az olyan versenytorzítások kockázatainak elkerülése, amelyek a nem egységes szabályok alkalmazásából eredhetnek.

48. Az a tény, hogy a Róma II. rendeletet a 2007. augusztus 20-át követően felmerült károkozó eseményekre 2009. január 11-től kell alkalmazni, bizonytalanná teszi a hivatkozott rendelet alkalmazásának kezdő időpontját. Ez a bizonytalanság egyértelműen kitűnik a felek által az ezzel a helyzettel kapcsolatosan előadott észrevételeiből. A felperes úgy véli, hogy a Róma II. rendelet alkalmazását a 2009. január 11-től indított peres eljárásokhoz viszonyítva kellene meghatározni. A görög kormány a „iura novit curia" elvére hivatkozva

36 – A 2007. június 22-i PE-CONS 3619/07. sz. dokumentum, JUSTCIV 140 CODEC 528., 31. o.

37 – A 2007. július 11-i PE-CONS 3619/3/07 REV 3. sz. dokumentum, JUSTCIV 140 CODEC 528., 31. o.

úgy véli, hogy a megkeresett bíróságnak az adott ügyet a határozathozatal pillanatában hatályban lévő jognak megfelelően kell elbírálnia: következésképpen 2009. január 11-től a Róma II. rendelet egy folyamatban lévő eljárásban bármikor – a kereset benyújtásától a végleges határozat kihirdetéséig – alkalmazható. A Bizottság megerősíti ezt a bizonytalanságot, a maga részéről hangsúlyozva, hogy amennyiben a Róma II. rendelet alkalmazása korábbi tényállásokra vonatkozik, három kritérium lenne figyelembe vehető: az eljárás kezdete, az alkalmazandó jog bíróság általi meghatározása és az ítélet kihirdetése.

49. A fentiek összességéből egyértelműen kiderül, hogy amennyiben a Róma II. rendeletet a 2007. augusztus 20-át követően bekövetkezett károkozó eseményekre kellene alkalmazni, nem lehetne a hivatkozott rendelet alkalmazását minden tagállamban pontosan 2009. január 11-ben meghatározni, és ez az Európai Unióban szükségszerűen különböző megoldásokhoz vezetne.

50. A Róma II. rendelet a hivatkozott rendelet hatodik, tizenharmadik, tizennegyedik és tizenhatodik preambulumbekezdésében kimondott követelményeknek megfelelő és az összes tagállamban történő egységes alkalmazása érdekében tehát a Róma II. rendeletet az alkalmazás időpontját követően bekövetkezett károkozó eseményekre kell alkalmazni.

51. Amennyiben a Bíróság nem kívánná követni ezt a megközelítést, és valamelyik, a felek által kifejtett kritériumot – vagyis az eljárás kezdetét, az alkalmazandó jog bíróság általi meghatározását, illetve az ítélet kihirdetését, amelyet a folyamatban lévő eljárások esetében meghatározása érdekében pontosan ki kellene fejteni – fogadná el a Róma II. rendelet korábban bekövetkezett eseményekre való alkalmazásának pontosabb meghatározása érdekében, lenne pár észrevételem, amelyben kifejteném, hogy a fenti kritériumok egyike sem teszi lehetővé, hogy a rendelet céljának megfelelő és kielégítő megoldást találjunk.

52. Először is 2009. január 11. előtt és után a 2007. augusztus 20. és 2009. január 10. között bekövetkezett károkozó eseményekre alkalmazandó jog – a választott kritériumnak megfelelően – a kereset benyújtásának, az alkalmazandó jog meghatározásának, illetve az ítélet kihirdetésének időpontjától függően eltérő lenne. Így különböző kollíziós szabályok lennének alkalmazandók ugyanabban az időszakban. Ez a helyzet különösen problémás lehet, amennyiben több kérelmező sérül meg ugyanabban a balesetben. Ugyanis különböző keresetekre különböző jogszabályok lennének irányadók aszerint, hogy a kereset benyújtására, az alkalmazandó jog meghatározására

vagy a végleges határozathozatalra 2009. január 11. előtt vagy után került sor. Egyébiránt az előterjesztő bíróság különösen emlékeztet arra, hogy mind a kereset bírósághoz való benyújtása, mind a tárgyalás kitűzése taktikai manipulációra ad lehetőséget a feleknek. A 2007. augusztus 20. és 2009. január 10. közötti időszak tekintetében ugyanis e kritériumok egyikének kiválasztása a rendelet céljával ellentétes lenne.

53. Másodszor, amennyiben az említett átmeneti időszaktól eltekintve a Bíróság a fenti kritériumok egyikét választja, és a Róma II. rendelet alkalmazása – amint azt az Egyesült Királyság Kormánya írásbeli észrevételeiben megjegyezte – valamely bírósági eljárástól függ, egyáltalán nincs akadálya annak, hogy a korábbi jogszabály továbbra is alkalmazható legyen a felek által szabályozott esetekben, anélkül hogy szükség volna bírósági eljárás indítására, amennyiben a felek nem fordulnak bírósághoz. Márpedig – amint azt az előterjesztő bíróság és az Egyesült Királyság Kormánya is megjegyzi – a felek gyakran próbálnak egyezségre jutni, mielőtt bírósághoz fordulnának, mivel az Angliában és Walesben alkalmazandó polgári eljárási jogi szabályok erre a fajta eljárásra ösztönöznek; ez a jelenség lehetővé teszi a jogviták rendezésével járó költségek csökkentését és általánosságban a gondos igazságszolgáltatás elősegítését.[38] Ennélfogva a korábbi nemzetközi magánjog lehet irányadó a feleknek a bíróság esetleges beavatkozását megelőző helyzetére. Márpedig ellentétes lenne a Róma II. rendelet céljával, hogy a mediációt igénybe vevő felek attól tartsanak, hogy azáltal, hogy később esetleg bírósághoz fordulnak, megváltozhat az alkalmazandó jog.

54. Következésképpen mind a 31. és 32. cikk szövegét, mind a Róma II. rendelet célját figyelembe véve egyértelműen kitűnik, hogy a hivatkozott rendeletet úgy kell értelmezni, hogy azt azokra a károkozó eseményekre kell alkalmazni, amelyek 2009. január 11-én vagy azt követően következtek be. Ennélfogva nem szükséges válaszolni az előterjesztő bíróság második kérdésére, amely az eljárás megindításának időpontjának, illetve az alkalmazandó jog meghatározásának a Róma II. rendelet alkalmazására kifejtett hatására vonatkozik.

38 – Az előterjesztő bíróság a *Civil Procedure Rules* Pre-Action Protocols című fejezetében található, személyi sérülésekre vonatkozó nemperes eljárásokra vonatkozó útmutatóra (Pre-action Protocol for Personal Injury Claims) hivatkozik.

V – Végkövetkeztetések

55. Az összes fenti megfontolásra tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a következő választ adja a High Court of Justice által előterjesztett kérdésekre:

„1) A szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló, 2007. július 11-i 864/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletnek (Róma II. rendelet) az EK 254. cikkel összefüggésben értelmezett 31. és 32. cikkét úgy kell értelmezni, hogy a nemzeti bíróság nem köteles e rendeletet, és különösen 15. cikkének c) pontját alkalmazni olyan esetben, amelyben a károkozó esemény 2007. augusztus 29-én következett be. A 864/2007 rendeletet csupán azokra a károkozó eseményekre kell alkalmazni, amelyek 2009. január 11-én vagy azt követően következtek be.

2) Figyelembe véve az első kérdésre adott választ, a második kérdésre nem szükséges válaszolni."